

АДАПТАЦІЯ СТАНДАРТІВ ФІЗИЧНОЇ ПІДГОТОВКИ ЗБРОЙНИХ СИЛ УКРАЇНИ ДО ВИМОГ СТАНДАРТІВ ФІЗИЧНОЇ ПІДГОТОВКИ ВВНЗ УКРАЇНИ З УРАХУВАННЯМ МІЖВІДОМЧИХ ТА ВІДОМЧИХ КЕРІВНИХ ДОКУМЕНТІВ

Павленко В. О., Сокульській І. М.

Поліський національний університет

Актуальність теми дослідження. Досвід ведення сучасних бойових дій свідчить, що переможцем у бою стає той, хто ефективніше використовує озброєння, має високі морально-вольові якості, належний рівень психологічної та фізичної підготовленості, а також здатний швидко орієнтуватися в обстановці, аналізувати її та приймати оперативні рішення [3]. Саме тому у структурі базової загальновійськової підготовки визначальним компонентом є якісна та всебічна фізична підготовленість слухачів [1, 7]. Фізичний стан військовослужбовців безпосередньо впливає на їхню боєздатність та загальну ефективність військово-професійної діяльності [4].

В умовах ведення Російською Федерацією гібридної війни проти України особливої актуальності набуває питання підвищення рівня підготовки майбутніх військовослужбовців, зокрема на початковому етапі навчання у вищих військових навчальних закладах. Одним із важливих аспектів цього процесу є узгодження стандартів фізичної підготовки Збройних Сил України та стандартів фізичної підготовки у ВВНЗ з урахуванням міжвідомчих і відомчих керівних документів.

Аналіз літературних джерел. Проблеми фізичної підготовки військовослужбовців та формування їх професійної готовності до виконання службових завдань розглядаються у наукових працях вітчизняних і зарубіжних дослідників у галузі військової педагогіки, фізичної підготовки та військової психології [2, 8]. У дослідженнях зазначається, що належний рівень фізичної підготовленості забезпечує розвиток спеціальних фізичних якостей, формування військово-прикладних навичок та підвищення морально-психологічної стійкості військовослужбовців [4].

Разом з тим аналіз нормативно-правових документів та керівних матеріалів, що регламентують фізичну підготовку у підрозділах Збройних Сил України та у вищих військових навчальних закладах, свідчить про наявність певних відмінностей у вимогах до рівня підготовленості [5, 6]. Це обумовлює необхідність удосконалення підходів до організації фізичної підготовки з метою забезпечення її відповідності сучасним вимогам військової служби, що має особливе значення для здобувачів закладів вищої освіти, які проходять підготовку за програмою базової загальновійськової підготовки у ЗВО.

Метою дослідження є обґрунтування особливостей організації та адаптації фізичної підготовки здобувачів закладів вищої освіти у процесі реалізації базової загальновійськової підготовки.

Результати досліджень. Встановлено, що виконання стандартів фізичної підготовки сприяє формуванню та розвитку у слухачів спеціальних фізичних якостей, оволодінню військово-прикладними навичками, вихованню морально-вольових якостей та підвищенню рівня згуртованості колективу відповідно до особливостей службової діяльності.

Спеціальна фізична підготовка відіграє важливу роль у формуванні психологічної готовності здобувачів до дій в екстремальних умовах та підвищенні їх стійкості до бойового стресу. Засоби фізичної підготовки сприяють розвитку не лише фізичних, а й психічних якостей людини, зокрема вольових характеристик, емоційної стійкості та розумової працездатності.

Проведений порівняльний аналіз стандартів фізичної підготовки підрозділів Збройних Сил України та стандартів фізичної підготовки у вищих військових навчальних закладах України свідчить про наявність певних відмінностей у вимогах до рівня підготовленості. Це може впливати на рівень готовності майбутніх військовослужбовців до виконання завдань військової служби.

Водночас в умовах запровадження базової загальновійськової підготовки у закладах вищої освіти особливого значення набуває адаптація та використання окремих елементів стандартів фізичної підготовки Збройних Сил України під час підготовки здобувачів вищої освіти. Такий підхід сприятиме формуванню у здобувачів ЗВО необхідного рівня фізичної підготовленості, розвитку військово-прикладних навичок та підвищенню їх готовності до виконання завдань, пов'язаних із захистом держави.

У зв'язку з цим у дослідженні запропоновано рекомендації щодо організації, методики та порядку формування фізичної підготовленості здобувачів закладів вищої освіти під час опанування програми базової загальновійськової підготовки з урахуванням вимог чинних нормативно-правових та керівних документів.

Висновки. Таким чином, результати проведеного аналізу свідчать про необхідність удосконалення підходів до організації фізичної підготовки у процесі реалізації базової загальновійськової підготовки у закладах вищої освіти. Адаптація окремих елементів системи фізичної підготовки, що застосовується у військовій сфері, до умов підготовки здобувачів вищої освіти сприятиме формуванню належного рівня фізичної підготовленості, розвитку військово-прикладних навичок.

Список літературних джерел

1. Вербин Н.Б., Бондар Д.О., Шостак Р.Г. Зміст фізичної підготовки військовослужбовців під час базової загальновійськової підготовки. Науковий часопис Українського державного університету імені Михайла Драгоманова. 2025. Серія 15, 12(199) С. 30–36. [https://doi.org/10.31392/UDU-nc.series15.2025.12\(199\).06](https://doi.org/10.31392/UDU-nc.series15.2025.12(199).06)
2. Ворона П.В., Кононенко М.М. Методологія організації дистанційного навчання «теоретичного курсу базової загальновійськової підготовки» для студентів зво (досвід сил ТРО). <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-570-9-3>

3. Гарбуз С.В., Гришко А.В., Руденко А.В. Проблемні аспекти фізичної підготовки курсантів вищих військових навчальних закладів в умовах воєнного стану. Сучасні тенденції та перспективи розвитку фізичної підготовки та спорту Збройних Сил України, правоохоронних органів, рятувальних та інших спеціальних служб на шляху євроатлантичної інтеграції України : тези VII Міжнародної науково-практичної конференції (Київ, 24 листопада 2023 р.). Національний університет оборони України. Київ : НУОУ, 2023. С. 338–339.

4. Дубровська О.М. Аналіз освітньо-професійної програми – фізичне виховання і спорт у вищих військових навчальних закладах. Сучасні тенденції та перспективи розвитку фізичної підготовки та спорту Збройних Сил України, правоохоронних органів, рятувальних та інших спеціальних служб на шляху євроатлантичної інтеграції України : тези VII Міжнародної науково-практичної конференції (Київ, 24 листопада 2023 р.). Національний університет оборони України. Київ : НУОУ, 2023. С. 76–78.

5. Закон України «Про основи національного спротиву» № 4331-IX від 26.03.2025 року. [Електронний ресурс]. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4331-20#Text>

6. Маняк С.В., Откидач В.С., Золочевський В.В. Сучасні підходи щодо вдосконалення спеціальної фізичної підготовки сектору безпеки і оборони. Науковий часопис Українського державного університету імені Михайла Драгоманова. 2024. Випуск 11 (184). С. 113–120. [https://doi.org/10.31392/UDU-nc.series15.2024.11\(184\).22](https://doi.org/10.31392/UDU-nc.series15.2024.11(184).22)

7. Про затвердження Порядку проведення базової загальновійськової підготовки громадян України, які здобувають вищу освіту, та поліцейських: Постанова Кабінету Міністрів України від 21 червня 2024 р. № 734. Київ. [Електронний ресурс]. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/734-2024-%D0%BF#Text>

8. Рютін В. Проблемні питання організації базової загальновійськової підготовки у вищих навчальних закладах. Пропілеї права та безпеки. 2025. № 6–7. С. 89–91. <https://doi.org/10.32620/pls.2025.67.24>